

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
“НЕОФИТ РИЛСКИ”
ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ГЕРМАНИСТИКА И
РОМАНИСТИКА

КОНСТАНТИНОС ПАРИСИС

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд на тема:

***ИНТЕРКУЛТУРНОСТ ЧРЕЗ ЕЗИКОВИ
КОНЦЕПТИ В ЧАСОВЕТЕ ПО НЕМСКИ ЕЗИК В
ГРЪЦКОТО НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ***

Interkulturalität durch Sprachkonzepte im DaF-Unterricht in der
griechischen Grundschule

За присъждане на Образователната и научна степен „доктор“
Област на висше образование: 2. Филология, Професионално
направление: „Немски език“

Научен ръководител: доц. д-р Теодора Кирякова-Динева

Благоевград, 2025 г.

По отношение на структурата и съдържанието, дисертацията съдържа Въведение, четири основни глави (Теоретична част, Методологична част, Аналитична част, Резултати и перспективи) и Заключение. Научните приноси и публикациите по темата на дисертацията са изложени това разширено резюме.

Дисертацията е с общ обем от 220 страници, които включват 7 таблици и 9 фигури. Цитираната литература обхваща 128 заглавия.

Дисертацията е обсъдена и насочена за защита от катедра „Германистика и романистика“ към Филологическия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ Благоевград.

Научното жури се състои от:

проф. д.ф.н. Ирена Василева (Нов Български Университет)

доц. д-р Яна Чанкова (ЮЗУ „Неофит Рилски“)

проф. д-р Велка Попова (Шуменски университет)

доц. д-р Диана Станчева (Американски Университет)

доц. д-р Иванка Сакарева (ЮЗУ „Неофит Рилски“)

Материалите за защитата са на разположение в канцеларията на катедра „Германистика и романистика“ в стая 470, Първи корпус на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Защитата на докторската дисертация ще се проведе на 02.12.2025 г. в 13:30 ч. в зала 412 на Първи корпус на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, пред научно жури.

Съдържание на абстракта

ВЪВЕДЕНИЕ

Актуалност и релевантност

Теоретични последици

Предмет на изследването

Изследователски въпроси

Методологичен подход

Ограничения

ГЛАВА ПЪРВА. Съвременни межкултурни изследвания по отношение на теоретизирането на езиковите концепти

ГЛАВА ВТОРА. Методологична систематизация на езиковите концепти от перспективата на интеркултурността

ГЛАВА ТРЕТА. Качествено-емпиричен анализ на идентифицираните езикови концепти

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. Резултати и перспективи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Самооценка на приносите

Спъсък с публикациите

ВЪВЕДЕНИЕ

Актуалност и релевантност

Изучаването на езиковите концепти на *интеркултурността* е актуален въпрос днес, не само от лингвистична гледна точка, но и от гледна точка на тяхната приложимост в преподаването и ученето. Особено в страни като Гърция, които са все по-засегнати от по-високите нива на миграция, ролята на усвояването на чужди езици (и по-специално на немския като чужд език [GFL]) за насърчаване на социалната интеграция, интеркултурната адаптация и активното участие на деца с миграционен произход придобива все по-голямо значение.

Съвременното обучение по чужд език трябва да даде възможност на обучаемите да разбират идеите, свързани с културата, начините на мислене и правилата за комуникация в друго общество. Интеркултурното чуждоезиково обучение чрез концептите на интеркултурността може да допринесе за постигане на по-широки езикови способности и социални умения. Достъпът до тях е особено важен за децата, израстващи в условия на многоезичие и с различни култури в приемащата страна.

Теоретични постановки

Теоретичните постановки, представени в тази дисертация, включват от когнитивната перспектива, като се включват трактовките за глобалния гражданин и интеркултурната личност. Освен това, се разглеждат и се включват механизмите на културното разбирателство (*култура с главна буква К/култура с малка буква к*).

В общото си разбиране езиковите концепти не са чисто ментални единици; по-скоро те са езиково конструирани и вградени в културата. Тази линия на изследване е подходяща за прилагане на теорията на концептуалната метафора (Lakoff & Johnson, 1980; 1999) и по-специално на лингвокултурния подход към категоризацията на света. Освен това, дидактиката на

чуждия език в пространството на интеркултурността е ценна заради съвременната си актуалност като ръководство с теоретична и практическа ценност.

Езиковите концепти са широко признати в международната научна литература заради ролята им в общественото знание за света и допълнително оформят междуличностното взаимодействие. Те служат като своеобразен мост и на изследванията на интеркултурността. Избраните теоретични постановки на изследването имат още едно потвърждение, а именно чрез факта, че учебниците по немски език като чужд език ги прилагат – и то, не само като средства за усвояване на речниково богатство и граматика, но и като способ за придобиване на понятийни културни знания. *Езиковите концепти на интеркултурността* по този начин трябва да бъдат целенасочено интегрирани в специализираните изследвания по чуждоезикова дидактика. От тази гледна точка, всеки един подобен анализ би имал принос не само като третира списъка с концептите на интеркултурността, но и като обсъди тяхното място в съвременното развитие на обучението по чужд език.

Тема на изследването

Езиковите концепти на интеркултурността, а също и техният съдържателен контент анализ съставляват предмета на изследване в настоящото изследване. Изборът на концепти се фокусира върху тези от тях, които имат отношение към интеркултурната комуникация и взаимодействие, като например *учтивост, солидарност, живеене, миграция, ценности, менталитет*. Обект на анализ са два съвременни учебника по чужд език, използвани в гръцките средни училища.

Цел на изследването:

Да се изследват *езиковите концепти на интеркултурността* чрез теоретично, емпирично и качествено проучване, с цел тяхното категоризиране като предмет на

межкултурната комуникация и най-значимите от тях да се открият и предложат на практиката на обучението по немски език като чужд език.

Изследователски въпроси

За да се постигне поставената цел, настоящото изследване се фокусира върху **седем** изследователски въпроса:

- **Въпрос 1.** Кои съвременни теоретични основи са релевантни за анализа на езиковите концепти на интеркултурността, съдържащи се в учебниците по немски език като чужд език?
- **Въпрос 2.** Как езиковите концепти могат да се категоризират, за да се разкрият универсални характеристики на интеркултурността?
- **Въпрос 3.** Кои методи са приложими за анализиране на езиковите концепти на интеркултурността?
- **Въпрос 4.** Кои езикови концепти на интеркултурността доминират в учебното съдържание?
- **Въпрос 5.** Как се оценява отсъствието или доминирането на езиковите концепти на интеркултурността във връзка с межкултурния диалог и практиката на чуждоезиковото обучение по немски език в Гърция ?
- **Въпрос 6.** Кои конкретни липси могат да се преодолеят чрез специфични езикови концепти на интеркултурността?
- **Въпрос 7.** Какви дидактически препоръки могат да бъдат изведени, за да се идентифицират по-добре подходящите езикови концепти на интеркултурността в обучението по немски език като чужд език, за да се насърчи межкултурната компетентност на учениците?

Методологичен подход

Методологията на това изследване използва *качествен и количествен подход* за събиране и анализ на емпирични данни,

като се ръководи от принципите на концептуална семантика и дидактически анализ на учебници по чужд език.

В методологично отношение подходът се състои в извеждане на списък от езикови концепти на интеркултурността, които се дефинират в методологичната част (Глава 2) като предварително се проследяват и документирант: 78 ситуации (посочени в Приложение 2), установени чрез общо 141 реални концепти. Двата анализирани учебника се разглеждат по отношение на следните анализирани обекти: *текстови пасажки, упражнения, графични представяния и комуникативни сцени*. Всички те са обект на анализ, оценка и интерпретация от гледна точка на интеркултурността.

Анализът разкрива ясен дисбаланс в представянето на езиковите концепти на интеркултурността. Идентифицират се често срещани области. Така, в тях се определят концепти на интеркултурността, свързани с комуникацията, като поздрав, съгласие / отказ, празници, учтивост и правила, наред със *концепти, свързани с културата* - като манталитет и идентичност (DACHL-Identität). В допълнение към тези две групи, с цел обхващане на по-голям брой концепти, се класифицират в трета група, групата на свързаните с обществото обобщконцепти като миграция, устойчивост, доброволчество.

Също така става ясно, че перспективата, фокусирана върху немскоезичният регион, задава основното съдържание на концептите и е преобладаващата, докато рядко се включват сравнения - например с гръцки или с родните култури на учениците. Това подчертава необходимостта от по-силно поставяне на *езиковите концепти на интеркултурността* във фокуса на дизайна на учебниците, особено, когато се работи за усвояване на чужди езици в райони с високо межкултурно разнообразие, което все повече се превръща в *реалност в гръцките училища*.

Ограничения

Ограниченията на изследването произтичат от няколко фактора: *Първо*, анализът е само върху два учебника, което ограничава възможността за по-широко обобщение. *Второ*, работата се фокусира върху училищния контекст, без да включва емпирични данни от обучението в клас (напр. наблюдения или интервюта). *Трето*, анализът остава на ниво учебен материал, без да включва възприятието от учениците. Но в същото време, тези ограничения дават и възможност за по-нататъшни изследвания.

Структура и организация на работата

Дисертацията е структурирана в **четири основни глави**, които обхващат изследователския въпрос от теоретична гледна точка, преминава през емпирично-качествен анализ и достига до практическите заключения, отнасящи се до училищната среда в контекста в гръцкото начално училище в часовете по немски език като чужд език.

- **Глава 1** служи като теоретична основа на работата и изяснява ключови понятия за „култура с малка култура“ и „култура с голямо „К“. Главата разглежда също *глобалния гражданин и межкултурната личност*, като същевременно развива разбиране за значението на *езиковите понятия като носители на межкултурност и тяхната връзка с общата лингвистика*, културологията и дидактиката.

- **Глава 2** представлява методологичното и емпирично ядро на изследването и предоставя подробно описание на изследователската методология, включва корпусно описание и трите основни вида класификация, които са приложения за целите на анализа.

- Въз основа на тази систематизация, **Глава 3** е посветена на анализа на езиковите концепти на интеркултурността и представя качествено-емпиричния анализ, включително резултати за всеки основен тип (напр. учтивост или Small talk), като се идентифицират случаи на доминиране, пропуски и потенциални области за приложение. След това се установява и практическа връзка с констатациите от контекста на гръцкото

начално училище, почерпена от собствен преподавателски опит.

- **Глава 4** обобщава резултатите от дисертацията . Най-важните резултати са синтезирани, дава се отговор на изследователските въпроси, подчертава се приносът на работата към интеркултурната дидактика. Представя се и се обобщава заключението. Дисертацията завършва с библиография и приложение, съдържащо документацията на корпуса.

ГЛАВА 1: МЕЖДУКУЛТУРНИ СЪВРЕМЕННИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕОРЕТИЗИРАНЕ НА ЕЗИКОВИТЕ КОНЦЕПТИ

Култура „с голяма буква К“, култура „с малка буква к“, интеркултурност и езикови концепти

Този раздел въвежда едно по-малко познато, но необходимо разграничение между „култура с главна буква К“ и „култура с малка буква к“, за да може по-добре да се представи динамиката между езика и културата. Култура с главна буква К“, това се разбира като видимата, формалната част на едно общество, като неговата литература, изкуство, история и политически системи (Tomalin & Stempleski, 2013). Познаването на този аспект предоставя друг важен контекст в обучението. Културата с „малка буква к“ се фокусира върху невидимата, неформална и ежедневна част от обществото, като обичаи, ценности, вярвания и комуникационни практики (напр. директност/косвеност), норми на социално взаимодействие и невербално поведение (Brooks, 1960; Division, 2001). Този аспект е важен за постигане на межкултурна компетентност (ИКК). Това разграничение е важно да се вземе предвид, защото е доказано, че чисто когнитивният подход към „Култура в главна буква К“ не дава достатъчно доказателства, за да подготви учащите за предизвикателствата на ежедневната комуникация в межкултурна среда, която е по-сложна и,

както се представя от Крамш (1993), може да бъде оценена като непредсказуема. Аргументът допълнително подчертава специфични езикови концепти (напр. радост, съгласие, идентичност, учтивост, точност), които служат като езикови инструменти за вербализиране, договаряне и изучаване на абстрактни норми на културата с „малка буква к“ и ценностите. Това подчертава необходимостта от систематично изследване на тези концепти, особено в специфични контексти и взаимодействия като между Германия и Гърция.

Фактори на комуникацията в контекста на интеркултурността

Този раздел разглежда важните когнитивни, афективни и процедурни компоненти, необходими за межкултурната комуникация в гореспоменатата културна рамка, и установява необходимостта от межкултурна компетентност, в допълнение към владенето на езика в общия смисъл. Традиционната езикова компетентност (граматика, лексика, синтаксис) и социолингвистичната компетентност се разглеждат като необходима основа. Макар общите езикови умения да позволяват граматически правилно и ситуационно подходящо изразяване („как да се формира езикът“), те могат да бъдат недостатъчни за предотвратяване на недоразумения в културно разнообразни среди. Един от начините за подобряване на това може да бъде по-доброто разбиране на това как функционират межкултурните езикови концепти.

Интеркултурната личност и глобалният гражданин като мост към изследване на езиковите концепти за интеркултуралност

Този раздел подчертава т.н. оптимални и идеализирани актьори, *интеркултурната личност* и *глобалния гражданин*, и те служат за свързваща теоретична рамка с в межкултурната комуникация (част 1.1 и 1.2).

Интеркултурната личност като понятие е въведена от Ъънг Юн Ким (2001) и се схваща като развиваща се личност, изграждаща качества чрез непрекъснато взаимодействие с множество културни различия. Интеркултурната личност е от съществено значение за комуникацията, в това число и в межкултурната комуникация, тъй като действа като средство за анализ на това защо говорещият успява или се проваля в определена среда.

Глобалният гражданин, от друга страна, надгражда интеркултурната личност, като включва умения за справяне със социални и етични въпроси (Топга, 2013). Докато интеркултурната личност обхваща личностите, действащи успешно чрез механизмите на междуличностна адаптация, *глобалният гражданин* взема предвид осъзнаването на глобалните взаимовръзки, има активна отговорност към проблеми, влияещи върху целия свят (като изменението на климата, социалната несправедливост) и етично ангажиране в по-голяма глобална общност (UNESCO, 2015). Успешният глобален гражданин се нуждае от фундаменталните нагласи (откритост, толерантност) на интеркултурната личност, за да разбере ефективно и да се справи със сложните нужди на други култури в един по-широк дискурс.

Както *интеркултурната личност*, така и *глобалният гражданин* се вписват в изследването за езиковите концепти на интеркултурността, които могат да действат като инструменти, свързващи вътрешния свят с реалното действие.

Езиковите концепти като носители на интеркултурност и техният потенциал за приложение в дидактиката по чужд език

Тази част от Глава 1 изследва дидактическото значение на интеркултурното обучение по чужд език като използва гледната точка на езиковите концепти на интеркултурността. Тук се изхожда от разбирането, че езикът се концептуализира не само

като средство за комуникация, но и възможност за предаване на по-абстрактни отношения и категории.

Последният раздел на Глава 1 предлага дефиниция на езиковите концепти на интеркултурността.

Главата завършва със заключението, че езиковите концепти на интеркултурността имат отношение към практиката, но също и развиват качествата на *интеркултурната личност* и *глобалния гражданин*. Теоретичната основа на езиковите концепти на интеркултурността в тази глава е оценена на фона на техния значителен дидактически потенциал. Затова и втората част на изследването се свързва пряко с дидактическите и изследователските перспективи, очертани чрез методологията на изследването в следващата глава.

ГЛАВА 2: МЕТОДОЛОГИЧЕСКА СИСТЕМАТИЗАЦИЯ НА ЕЗИКОВИТЕ ПОНЯТИЯ ОТ МЕЖДУКУЛТУРНА ПЕРСПЕКТИВА

Тази глава представя методологията за анализа, чиято цел е да изследва езиковите концепти на интеркултурността в рамките на два специфични учебника по немски като чужд език (GFL): *Beste Freunde 2* и *DaF-Kompakt A1-B1*.

Методология и стъпки на изследването

Изследването се основава на методология, структурирана в четири етапа:

I. **Корпусно-ориентиран метод:** тук целта е да се създаде и опише корпуса въз основа на критерия интеркултурност.

II. **Качествен анализ на съдържанието:** тук се извършва качествен анализ, подходът е чрез индукция и целта е да съответните концепти да се извлекат директно от данните. В някои от случаите езиковите концепти на интеркултурността се съдържат имплицитно в учебните материали. Тази фаза включва както *количествен анализ* (изчисляване на честотата), така и *качествен анализ* (категоризация).

III. **Типологичен анализ (групиране, видове и доминиране):** Тук се идентифицират три основни типа

концепти и се прави анализ на доминиращите от тях, което допълнително е сигнал за наличие на универсални категории на интеркултурността.

IV. Идентифициране на пропуски: тук се разкрива кои важни езикови концепти на интеркултурността липсват и кои се оценяват като са недостатъчно представени.

Описание на корпуса на изследването

Корпусът се състои от извадка с интеркултурни материали от два учебника по немски език като чужд език, *Beste Freunde 2* (за юноши в училищна възраст) и *DaF-Kompakt A1-B1* (за млади хора/ученици).

Анализираният материал изхожда от приблизително 300 страници и съдържа **141 отделни примера** за **езикови концепти на интеркултурност**, открити в 78 различни комуникативни ситуации (Приложение 2). Част от материалите представляват автентични текстове (напр. менюта, реклами), културни събития (напр. фестивали, храна, ежедневиe) и дейности с отворен край, позволяващи на учащите се да се ангажират със собствената си култура. Обръща се внимание и на езиковото многообразие (напр. немски варианти и диалекти в Германия, Австрия, Швейцария).

Класификация в три основни типа

От събрания корпус се обособяват три групи езикови концепти, определени като концепти, свързани съответно с комуникацията, с обществото и с културата.

А. Езикови концепти на интеркултурността, свързани с комуникацията

Тук се причисляват прагматични и функционални езикови концепти, които имат пряко отношение към ежеднезната комуникация. Идентифицирани са концепти като отказ, поздрав, обръщение, молба, извинение, учтивост, Small talk и др.

Б. Езикови концепти на интеркултурността, свързани с обществото

Тази група се отнася до концепти, вградени в социалния живот, често предавани чрез културни ценности и нови форми на комуникация. Фокусът е върху социално-културни области, емоционални понятия и обществено взаимодействие. Основните езикови концепти са семейство, живеене, включително споделено пространство за живеене (WG пространство), празници и емоционалост (напр. и негативност).

В. Езикови концепти на интеркултурността, свързани с културата

Тези концепти се отнасят до съществуването им в дадена култура, но които се предават *чрез езика*. Към основните езикови концепти, свързани с културата, са открити концептите институционални структури, история и идентичност.

Със тази структура Глава 2 поставя рамката за изследването. Избраната структура трансформира теоретичните принципи на интеркултурността в конкретен модел, готов за аналитичен качествено-емпиричен анализ (Глава 3), който изследва честотата, обосновката и дидактическите последици от езиковите концепти на интеркултурността в учебниците по немски език като чужд език.

ГЛАВА 3: КАЧЕСТВЕНО-ЕМПИРИЧЕН АНАЛИЗ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИ ЕЗИКОВИ КОНЦЕПТИ

Този раздел е посветен на емпиричното изследване на 37-те езикови концепти на интеркултурността, установени и категоризирани в Глава 2. Тук се извършва качествен и количествен анализ на межкултурното значение и специфичната езикова реализация на идентифицираните концепти, като се търсят модели на доминиране и пропуск. Броят и процентното разпределение на концептите е както следва (онагледен на Фиг.1):

- Концепти, свързани с комуникацията: 34% от примерите,
- Концепти, свързани с обществото: 50% от примерите и

- Концепти, свързани с културата: 16% от примерите.

Фиг. 1. **Разпределение на езиковите понятия съгласно основните групи**

Следващият раздел представя подробен качествено-емпиричен анализ на *концептите, свързани с комуникацията*.

Качествено-емпиричен анализ на групата на езиковите концепти на интеркултурността, свързани с комуникацията

Емпиричното изследване на комуникационните концепти е от решаващо значение, тъй като разкрива кои културни и езикови аспекти са приоритетни, като по този начин оформят усвояването на межкултурни компетенции от страна на учениците. Този анализ разглежда не само честотата, но и социалните и културните причини за доминирането на определени концепти.

От общо 51 случая за този тип е установено ясно неравномерно разпределение на 13-те концепта, което подчертава фокуса върху тези от тях, които имат най-тесно отношение към позитивната, социално подкрепяща комуникация.

Емпиричен анализ на доминиращите концепти

Езиковите концепти, свързани с комуникацията, в двата учебника, могат да бъдат анализирани на базата на фигура 2:

Фиг. 2. Представяне на концептите, свързани с комуникацията

Концептът „Позитивност“ е най-често представения концепт, свързан с комуникацията (9 случая). Той включва лексикални начини за изразяване на радост, обич, благодарност и признателност. Понятието „учтивост“ (6 случая) се откроява като най-важното от експресивните понятия, тъй като се подчертава критичният характер на изразителното понятие. То е универсален феномен, който е културно специфичен за контролиране на социалното взаимодействие, особено във формални контекст. Концептите „Поздрав“ (5 случая) и „Обръщение“ (3 случая) са основни концепти, които структурират социалните взаимоотношения и изразяват културни идентичности, но те са сравнително слабо представени по отношение на своята межкултурност.

Интерес представлява концептът „Small Talk“, който може да се приеме като специфичен може *социален концепт със функция* за инициране и установяване на социална близост. Този концепт е силно променлив в различните култури. Той е представен само с два случая в корпуса, което го превръща в един от най-слабо представените концепти, свързани с комуникацията. Ниската представителност представя Small Talk като случаен, а не като основен, преподаваем компонент. Този пропуск е проблематичен, защото Small Talk е от съществено значение за успешното навлизане в реални социални контексти.

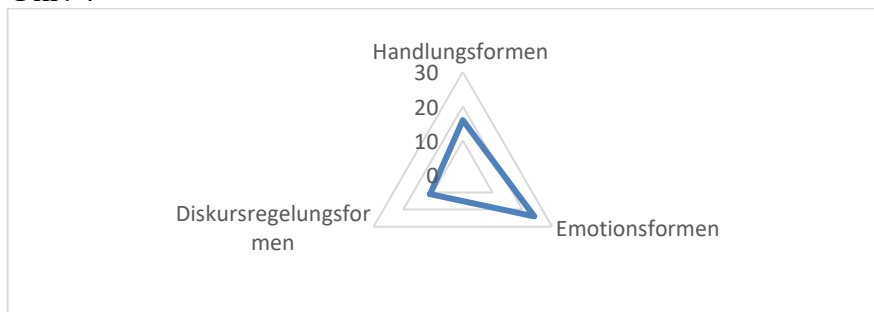
Качествено-емпиричен анализ на подгрупите на езиковите концепти на интеркултурността, свързани с комуникацията

Този раздел предоставя анализ на 51 идентифицирани **езикови концепти, свързани с комуникацията**, като ги групира в три подгрупи, като тук се представя визуализация на емпиричните резултати, последвана от мрежова диаграма.

Фиг. 3 Подгрупи езикови концепти, свързани с комуникацията

Подгрупа	Брой на случаите	Процентно разпределение
Категории, базирани на действия	16	31%
Категории, базирани на емоции	24	47 %
Категории за регулиране на дискурса	11	22 %
Общо	51	100%

Фиг. 4

Ключови констатации от анализа на обобщаващите подкатегории:

Емпиричният качествен и количествен анализ на подгрупите показва, че учебниците по чужд език като чужд език ясно показват следните дидактически приоритети:

1. *Свърхпредставеност на емоционалните (позитивни/утвърдителни) концепти (47%):* Силно представени са концептите, свързани с позитивно ориентирани социални или междуличностни принципи (позитивност, учтивост), социална ангажираност и емоционален обмен.
2. *Недостатъчно представяне на формите за регулиране на дискурса (22%) и Конфликтно-чувствителни/основополагащи концепти:* Концептите, свързани с чувствителността към конфликт (отказ) или основното социално съзнание (невербална комуникация, форма на обръщение), изненадващо не са насочени към разглеждането на тези понятия. Ниското им представяне показва потенциална празнина в подготовката на учащите за динамиката на взаимодействие, договарянето на социална дистанция и управлението на комуникативните неразбирателства.
3. *Умерено представяне на форми, базирани на действие (31%):* Тази група, която включва основни рутини като „Учтивост“ и „Поздрав“, покрива достатъчно

конвенционализираната рамка за социално взаимодействие.

Разпределението на концептите показва, че учебната програма по немски език като чужд език може да бъде преработена, за да се засилят прагматичните умения на учащите по отношение на случаите, предполагащи конфликти.

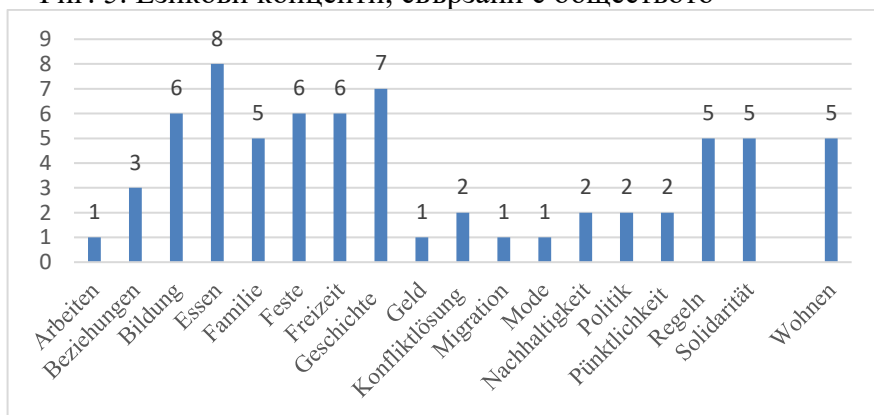
Анализ на пропуските в интеркултурното обучение чрез концепти, свързани с комуникацията

Анализът показва, че учебниците насърчават тези концепти, които са лесно усвоими, основани на сътрудничеството и позитивните емоции.

Качествено-емпиричен анализ на езиковите концепти на интеркултурността, свързани с обществото

Този раздел предлага анализ на езикови концепти, свързани с обществото, които представляват **най-голямата категория, кодирана в корпуса**, с общо 68 примера. Тези концепти представляват широк спектър от особености на социалния живот (ежедневни житейски рутини - например храна, жилище - до по-задълбоченото разбиране на по-широки социални структури - например история, правила, солидарност). Така на практика езикът се използва за изразяване и договаряне на културно значение. Разпределението на *концептите, свързани с обществото*, е много неравномерно (Фиг. 5):

Фиг. 5. Езикови концепти, свързани с обществото

Анализ на подгрупите езикови концепти, свързани с обществото

Свързаните с обществото езикови концепти са най-многобройната група, където с цел по-лесен анализ, се групират подгрупи. Този подход разкрива някои общи черти в съответната подгрупа. Могат да се обособят четири основни подгрупи, в които се вписват всички езикови концепти, свързани с обществото.

А. Концепти от ежедневието (32% / 20 случая)

Тази група се фокусира върху видими, съпоставими ежедневни практики, доминирани от Храна/Хранене (8), Свободно време (6), Семейство (5) и Жилище (5). Изследваните учебници дават приоритет на области с културни различия (напр. хранителни навици, модели на жилищно настаняване).

Б. Социални норми и ценности (32% / 20 случая)

Тази категория разглежда основните принципи на обществения живот, етичните убеждения и обществените очаквания, като доминиращите понятия са Солидарност (5) и Спазване на правилата (5). Високата честота подчертава значението, което се отдава на насърчаването на чувството за общност и поддържането на социално взаимодействие (напр. чрез правила и доброволческа работа). Концептите Точност (2) и Устойчивост (2) са изключително важни за дискусията на интеркултурността, тъй като отразяват различни културни нагласи към времето и екологичната отговорност. Анализът показва, че тези концепти имат силен нормативен компонент, действайки като медиатори между основната езикова практика и предлагайки по-дълбоката културна интерпретация на ценностите (напр. Toleranz, Ehrenamt).

С. Концепти за колективната памет (26% / 16 примера)

Тази група се занимава с това как културните традиции, историческите разкази и миналото се обработват езиково, като доминират История (7) и Празници (6). Силното присъствие на историята (напр. Падането на Берлинската стена) и фестивалите (напр. празниците) показва, че учебниците признават съществената роля на споделената памет и ритуалите за формирането на идентичност и чувство за принадлежност.

По-слабото представяне на миграцията (1 пример) е основен недостатък предвид демографската реалност на съвременното германско общество.

Г. Концепти на институционалната сфера (10% / 6 примера)

Това е най-малката подгрупа, фокусирана върху структури с различен характер. Само образователната система се появява като основен концепт. Останалите институционални концепти здравеопазване, пазар на труда, администрация почти напълно липсват. Това сигнализира, че учебниците дават приоритет на комуникацията на ежедневни знания и ценности пред представянето на институционалната област. Анализът на концептите, свързани с обществото, разкрива силен акцент върху непосредствения ежедневен живот и социалните ценности, което отразява намерението да се преподава език, който има отношение към в социалните дейности.

Широкият обхват на езиковите концепти в материалите обхващат традиционни дейности (спорт, хобита), но също така интегрират свободното време в социално-културен контекст (напр. фестивали, социална ангажираност). Това отразява немския културен възглед за свободното време като смислена, планирана дейност (напр. живот в сдружения), а не като просто безделие. *Големия диапазон от концепти, свързани с обществото, насърчава учащите се да разсъждават върху личния си подход към управлението на времето и дейностите в обществото.*

Анализ на концептите за социални норми и ценности

В този раздел е обобщен анализът на 20-те случая, съставляващи подгрупата „Социални норми и ценности“ (32% от понятията, свързани с обществото). Тази група съдържа универсални социални понятия (напр. Правила, Разрешаване на конфликти), както и специфични за културата термини (напр. Точност, Устойчивост), отразяващи организационната рамка и моралните нагласи на една социална система.

Най-интересни са концептите Правила (5 случая) и Солидарност (5), следвани незначително от Точност (2), Разрешаване на конфликти (2) и Устойчивост (2).

Ключови концепти - социални норми и ценности

- **Солидарност** (5 примера) се разглежда като важен социално-етичен принцип в немскоезичните култури, който се концептуализира като активна подкрепа, доброволна отговорност (напр. Ehrenamt / доброволчество) и принос към обществото.

Солидарността се представя в различни контексти, като например символични жестове (даване на бакшиш като социална солидарност), доброволческа ангажираност (доброволческа работа) и ежедневна отговорност (безопасност на движението).

- **Устойчивостта** (2 примера) е основна ценност в немската култура и включва екологична осведоменост, отговорност и критика на потребителския риск. („Kauf-Nix-Tag“).

Концептите на устойчивостта присъстват в кратки, ежедневни сценарии (напр. етика на потреблението, разделяне на отпадъците). Въпреки централната си роля в публичния дискурс, присъствието му като концепт в учебниците е недостатъчно. Устойчивостта предлага идеална възможност за свързване на езиковото изразяване, обществените ценности и личната компетентност за действие, активирайки когнитивни и прагматични учебни цели.

Подгрупата „Социални норми и ценности“ разкрива, че учебниците дават приоритет на предаването на основни социални етични принципи и необходимостта от ред (Правила, Солидарност). Въпреки това, като цяло им липсва изричната концептуализация, необходими на учащите, за да развият едно по-тясно разбиране на тези важни норми.

Анализ на концептите за колективната памет

Този раздел предоставя подробен качествен анализ на подгрупата „Колективна памет“, която представлява 16 случая (26% от концептите, свързани с обществото). Тази група се занимава с това как обществата изграждат и комуникират споделени наративи за миналото, традициите и политическата идентичност, обхващащи история, фестивали, политика и миграция. Тук попадат езиковите концепти история, празници, политика и миграция.

Докато концептите за история и фестивали се използват ефективно за инициране на културен обмен, цялата категория „Колективна памет“ може да се определи като недостатъчно представена. Разширяването на тази подгрупа концепти може да се приеме за жизненоважно за развитието на компетентната интеркултурна личност.

Общ анализ на подгрупите на концептите в категорията концепти, свързани с обществото

Разпределението на 68-те концепти, свързани с обществото, ясно показва предпочитание към:

1. Доминиране на ежедневието и социалните норми и ценности (64%): Учебниците се фокусират върху видими ежедневни практики (храна, семейство, свободно време) и нормативни ориентации (правила, ред, солидарност).

2. Недостатъчно представяне на системни и критични концепти (36%): Понятията от колективната памет (миграция, политика) и институционалната сфера (работа, пари) са значително по-слабо представени.

Тези емпирични данни показват, че учебниците по немски като чужд език дават приоритет на „по-лекото“ въведение в интеркултурността чрез ежедневието и позитивните социални норми, като същевременно маргинализират „по-трудните“ системни и политически реалности на германското общество.

Качествено-емпиричен анализ на езикови концепти, свързани с културата

Последната група концепти се фокусира върху културното измерение, като разглежда фундаменталните въпроси за идентичността, начина на мислене и самовъзприятието в немскоезичните общности. За разлика от предишните категории, които се фокусират върху практики и социални модели, концептите в тази група са на по-дълбоко, по-абстрактно ниво и разкриват начина, по който езикът се използва за изграждане на национални наративи, на възприемане на себе си и на другия. С общо 32 примера, тази категория е по-малка от другите две групи. Подгрупите тук са три: *идентичност*, *манталитет* и *самовъзприятие*. Подгрупата „Идентичност“ е очевидно доминираща (78%) и има фокус върху националните идентичности, по-специално германската идентичност и всеобхватната перспектива на DACHL-пространството. Категориите „Манталитет“ и „Самовъзприятие“ са значително по-слабо представени.

Анализ на категорията „самосъзнание“ в рамките на концептите, свързани с културата

Този последен етап от анализа се фокусира върху третата и най-малка подгрупа от езикови концепти, свързани с културата: Самовъзприятието възлиза на 10% (2 случая). Въпреки слабото си количествено представяне, този концепт има значително качествено значение за постигане на целите на интеркултурна компетентност. Категорията „Самовъзприятие“ измества фокуса от „опознаване на другите“ (идентичност, манталитет) към „опознаване на себе си в межкултурен контекст“. Тя се

различава от концептите за идентичност и манталитет, защото набляга на размисъла на индивида върху собственото му чувство за принадлежност, културните ценности и позицията му в межкултурното пространство.

Заклучително обобщение на концептите, свързани с културата

Концептите „идентичност“ (78%), „манталитет“ (12%), „самовъзприятие“ (10%) разкриват, че самият език е от решаващо значение за **концептуализирането на културните реалности** (Wierzbicka, 1999). Следователно, преподаването на немски език като чужд език трябва да премине отвъд представянето на културните факти да се насочи към насърчаване на способността на учащия да подхожда критично. Анализът на всички концепти, свързани с културата, подчертава тяхната двойна функция: те са израз на самовъзприятието на дадена култура и едновременно с това са проекционна повърхност за чуждото/другото.

Анализ на пропуските при доминиране и недостатъчно представяне на езиковите концепти на интеркултурността

Анализът последователно разкрива модел, при който учебниците въвеждат даден концепт (напр. Позитивност, Семейство), но не успяват да осигурят необходимата интеркултурна дълбочина. Това пречи на учащите да схванат пълната сложност и потенциалните пропуски на межкултурното взаимодействие.

ГЛАВА 4: Резултати и перспективи

Тази глава синтезира емпиричните резултати от анализа на езиковите концепти, свързани с комуникацията, обществото и културата. Целта е да се установи функцията и значението на тези концепти в учебната програма по немски език като чужд език, да се оцени критично тяхното представяне и да се

предложат действия за преподаването, което да интегрира межкултурното обучение като съществен компонент на усвояването на езика.

Резултати от качествено-емпиричния анализ

Анализът следва заложената задача да се оцени как концептите се съгласуват с теоретичните модели и дават конкретни предложения за по-адекватно приложение в практиката.

Концепти, свързани с комуникацията като приоритет и пропуски

Анализът на тези концепти показва, че те управляват спонтанното, ежедневно взаимодействие (поздрав, учтивост, извинение, молба, форми на обръщение, съгласие, отказ, Small Talk, невербална комуникация, езикова бариера и емоции) и утвърждава тази област с преимуществено застъпена в учебниците по немски език като чужд език.

- **Приоритетни концепти:**

Поздрав, учтивост, молба и емоционалност са най-често разглежданите подгрупи. Това приоритизиране е от решаващо значение за структурирането на уважителното взаимодействие и отразява фундаментални културни ценности (напр. немските стратегии за формална учтивост, използващи *Sie* -формата и условно наклонение). Това изгражда основни *ориентационни умения* за избягване на недоразумения.

Като значителни пропуски се установява по-слабото представяне на езиковите концепти на инкернакултурността, имащи отношение към по-специфични и от комуникационна гледна точка по-сложни ситуации. Концептите, свързани с комуникацията, имат висок образователен потенциал за интеркултурност, но в изследваните учебници са използвани по-скоро селективно.

Концепти, свързани с обществото с фокус върху ежедневието

68-те примера за концептите, свързани с обществото (категоризирани в „Ежедневието“, „Социални норми и ценности“, „Колективна памет“ и „Институции“) предоставят сравнително цялостен поглед върху обществената структура:

➤ Доминиране на ежедневието

Основният фокус е върху ежедневието (храна, жилище, семейство, свободно време). Тези концепти предлагат на учащите се конкретен, основан на опита достъп до чуждата жизнена среда, позволявайки незабавно сравнение между немския език и собствената им култура.

➤ Норми

Акцентът е върху концепти като Правила, Солидарност, Устойчивост и Точност, за да се картографират социалните и релационни рамки на съвместното съществуване. Това насърчава *компетентността за взаимно разбиране*, която се простира отвъд езиковите форми до ценностите, предполагаеми зад тях (напр. възприеманото значение на екологичната осведоменост).

➤ Колективна памет

Концептите като история, празници, миграция и политика са от основно значение за самооценката на едно общество. Анализът обаче показва, че тези концепти могат да доведат до межкултурни недоразумения, ако се използват различни *култури на памет и политически дискурси* и не се преведат правилно от интеркултурна гледна точка. Тази област има най-голям потенциал за насърчаване на отношението поглед върху историята и ритуалите.

➤ Недостатъчно представяне на институциите: Понятията, свързани с институционалната сфера (образование, работна среда), са сравнително оскъдни. Институциите са от решаващо значение за „пристигането“ и ориентацията на индивида в обществото. Ниското им представяне предполага потенциално пренебрегване на това измерение в межкултурната социализация.

Концептите, свързани с обществото, имат значителен потенциал, свързвайки житейския опит и културните ценности.

Езикови концепти на интеркултурността, свързани с културата

Анализът на свързаните с културата концепти – по-специално германската национална идентичност (10 случая), DACHL-манталитет (9 случая), германският манталитет (3 случая), австрийската и швейцарската национална идентичност (по 3 случая всяка) и самовъзприятието (4 случая) има силен дидактически фокус върху представянето на националната идентичност и свързания с нея манталитет.

- Концептите за германската национална идентичност (от факти за *Landeskunde* до специфични езикови елементи) и всеобхватният DACHL-манталитет доминират в категорията. Последният се стреми към наднационална рамка за трите основни немскоезични страни.
- Този фокус е неразривно свързан с езиковата политика на тези държави, като служи за запазване и разпространение на „специфични за страната културни ръководни принципи и ценности“. Тези концепти са необходими за обучението по чужд език като чужд език, тъй като те осигуряват на учащите се ориентация в специфично културно пространство и насърчават културния обмен.

Частичното доминиране на германската перспектива обаче е очевидно, а по-слабо е отразяването на австрийската и швейцарската идентичност. За разлика от предаването на Идентичност и Манталитет, концептът „Самовъзприятие“ придобива по-важно значение в обхвата на интеркултурността, въпреки по-слабото количествено представяне. Този концепт е ориентиран към обучаемите и изисква от тях активно да разсъждават, за да изградят върху собствена културна позиция. Това е в пряко съответствие с теоретичните постулати за „интеркултурната личност“ и „глобалния гражданин“ и има

тясна връзка със изграждането на истинска интеркултурна компетентност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По отношение представянето на езиковите концепти на интеркултурността в учебниците по немски език като чужд език може да се обобщи, че тяхното използване е селективно. Въпреки че те успяват да установят солидна основа в ежедневната комуникация и първоначалните социални норми, използването на езиковите концепти показва някои пропуски, които най-вече могат да се обобщят като:

1. Липса на стратегии за ситуации с висок комуникационен риск (това са езиковите концепти за отказ, извинение, езикова бариера).
2. Пренебрегване на концептите миграция, политика и работа.
3. Неспособност за насърчаване на критично отношение и саморефлексия за излизане отвъд обичайните стереотипи.

Направеното изследване категоризира и анализира групите от езикови концепти като стига до основното заключение, че концептите, свързани с културата са едни от най-сложните концепти в интеркултурното общуване. Те са дълбоко залегнали във всяка една национално-културна, идентичност, в образите за себе си/другия в учебниците по немски език, и действително имат принос да оформят един специфичен образ на немскоговорящия свят.

Анализът дава основание да се заключи, че съществува необходимост от по-добра балансираност на езиковите концепти на интеркултурността като цяло. От съществено значение е да се разшири наборът от езиковите концепти, свързани със самовъзприемането. Чрез този специфичен концепт би могло да се постигне преминаване от едно по-пасивно възприемане към едно по-активно разбиране на

собствения културен фон. Не на последно място, дидактиката следва да продължи да се развива в полето на интеркултурността и да търси повече начини, чрез които да придаде стойност на националната и културната принадлежност. Тяхното възпроизвеждане чрез стереотипи в класната стая не е достатъчно.

Оценка на ролята на езиковите концепти на интеркултурността през призмата на собствения опит в практиката

Анализът на езиковите концепти показва, че межкултурното общуване е не само теория и количествени данни, но и се преживява осезаемо в класната стая. От гледната точка на собствения опит в практика, езиковите концепти не могат да се определят като абстрактни категории; те се преживяват и постигат своите значения чрез взаимодействието на езика, културата и личния опит на учащите.

Собственият ми преподавателски опит в гръцко училище потвърждава, че езиковите концепти оказват значително влияние върху процеса на обучение по немски език като чужд език и че те са действителен мост за постигане на по-добра интеркултурна компетентност. С най-голяма важност следва да определят концептите, свързани с ежедневието и културата (напр. образователна система, храна, жилище, семейство и фестивали). Сравняването на германските и гръцките училищни системи често е пораждало желание да се научат повече за кариерните перспективи в Германия. Това има и своите конкретни измерения, като например планиране на обмени по програмата „Еразъм“ или обучение в Германия. Затова, концептите предават не само знания, но имат и реални възможности като насърчават към конкретни действия .

Препоръки за преподаването на немски език като чужд език като чужд език и перспективи за интеркултурност чрез езикови концепти

Емпиричният анализ, съчетан с практически опит, показва, че езиковите концепти постигат своя ефект, когато могат да се преживеят от личен опит или в автентична учебна среда. Това води до две ключови практически насоки:

1. *Да се приложи по-автентичен подход на концептите, които са свързани с комуникацията, т.е концептите (поздрав, учтивост, Small Talk) трябва да се прилагат последователно и да използва симулиране на реална комуникация, за да се осигури пренасянето им в интеркултурна среда.*
2. *Да се задълбочи работата с концептите, свързани с обществото, като се приложат различни техники за ангажираност, т.е концептите, свързани с обществото, трябва да стимулират социална ангажираност и приобщаване. Доброволчеството или подобни дейности свързват езика със социокултурен, хуманитарен и ориентиран към обществото контекст.*

Междукултурно-сравнителна перспектива в езиковия контекст на контакт между Германия и Гърция

Сравнителния анализ изтъква някои ключови прилики и разлики в начина, по който езиковите концепти се проявяват в немската и гръцката култура и езиков контекст на контакт, а именно:

Наблюдава се интерес към културни практики и чествания, тоест концептът празници

Немските учебници дават приоритет на немските фестивали (Октоберфест, Коледа, Фашинг), и само чрез допълнителна работа по проекти могат да препратят към гръцките традиции. Това може да доведе до непълно междукултурно представяне.

Наблюдава се различие по отношение начина на водене на разговори и изразяване на емоции

Разговорите и начинът на водене на диалог се оценява по различен начин. Докато немската комуникация поддържа

известна дистанция, гръцкият „Small talk“ често е по-личен и емоционален.

Налични са различни нива на учтивост и форми на обръщение

По отношение на гръцкия и немския, и двата езика имат формални/неформални форми на обръщение, но нюансите в приложението им се различават. Гръцката учтивост често е по-контекстуализирана и наративна/емоционална, докато немската учтивост често се предава дистанцирано, което поставя голяма трудност пред реализирането на концепта учтивост.

Различни нива на емоционалност при изразяване на лична позиция

Немският стереотип за водене на разговор традиционно се определя като по-сдържан, докато гръцкият се характеризира с по-изразителни жестове и емоционален език. Тези разлики могат да бъдат значителен източник на комуникационна бариера и трябва да бъдат изрично разгледани. Този факт поставя по-голяма тежест за концепта емоционалност.

Посоченият сравнителен план потвърждава, че езиковите концепти на интеркултурността пренасят не само лингвистични структури, но и имат собствена *динамика*, която се проявява изключително в межкултурна чуждоезикова среда в часовете по немски език като чужд език.

САМООЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

ПРИНОСНИ МОМЕНТИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. В дисертацията се предлага нова рамка за приложно изследване в межкултурните изследвания, общото езикознание и обучението по чужд език, като дефинира 37 специфични езикови концепти на межкултурност. Във връзка с това се разграничават три категории: концепти, свързани съответно с комуникацията, с обществото и с културата. Рамката разширява обхвата на межкултурните концепти, изучавани в областта, като интегрира традиционните универсални концепти (съгласие, поздрав, отказ) със специфични контекстуално обусловени концепти, релевантни за обучението по немски като чужд език в гръцкото начално училище (толерантност, съгласие).
2. Като прилага комбиниран количествен и качествен емпиричен анализ, изследването предоставя подробен анализ на избрани учебници по немски като чужд език и идентифицира дидактическите приоритети за следните концепти за интеркултурност: Ежедневие, Учтивост и Национална идентичност. Недостатъчното представените концепти като Миграция, Работа и Самовъзприятие показват изключване на критично значими области. Това може да послужи като основа за едно по-усъвършенствано и межкултурно обосновано учебно съдържание, което да служи като основа в бъдещото разработване на учебните програми.
3. Изследването идентифицира критична необходимост от педагогическа промяна в посока от пасивното възприемане към една по-активна, критична позиция по

отношение на интеркултурността, представена чрез езикови концепти и съдържащи се в интеркултурното чуждоезиково обучение. Като подчертава количествената липса, но и качественото значение на установения набор от концептите на интеркултурността, проучването подпомага и педагогиката, като дава принос за развиване на умения за осъзнаване на собствения мироглед и оценяване на културното многообразие като основна характеристика на интеркултурната и езиково компетентната личност.

4. В дисертацията се идентифицират и валидират специфични езикови концепти за интеркултурност (солидарност и устойчивост) като инструменти за гражданско образование. Това показва как немският език като чужд език може да надхвърли националните граници и да допринесе за формирането на обучаеми, които да бъдат глобално ангажирани граждани.
5. Въз основа на идентифицираните пропуски в прилагането на езиковите концепти за интеркултурност в обучението по немски като чужд език, работата валидира собствен практически опит и предлага конкретни препоръки за общото обучение и практика по чужд език, както и за тези, свързани с лингвистичните изследвания.
6. Изследването предоставя резултати, специфични за избрания контекст на гръцкото начално образование, като сравнява ключови езикови концепти на интеркултуралността (напр. „Small Talk“, „емоционалност“, „манталитет“) в немската и гръцката култура. Чрез сравнителен подход се разкрива, че много културни ценности могат да бъдат предадени чрез езиковите концепти на интеркултуралността (напр.

„Солидарност“, „Емоционалност“, „Толерантност“). Същевременно, тяхната употреба предлага конкретни насоки за учителите по немски език като чужд език. На тази база те биха могли по-целенасочено да ги включат в преподаването си и да се справят с потенциалните предизвикателства в межкултурната комуникация.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Parissis, K (2025). German-Language Education And Concepts Of Interculturality In The Greek School: Observations From Practice. *KNOWLEDGE - International Journal* , 70(5), 463–466.
2. Парисис, К. & Кирякова-Динева, Т. (2024). Интеркултурна лингвистика – съвремие и нужда. В: Сборник доклади от XXXIII Международна научна конференция за млади учени ‘2024. София, Авангард Прима, 181-185.
3. Kiryakova-Dineva, T. & Parissis, K. (2024). Sprachkonzepte als Bedarf an Interkulturalität. In: Сборник доклади от научна конференция „Знание, наука, иновации, технологии”, 282-295
4. Kiryakova-Dineva, T. & Parisis, K. (2024). The Global Citizen: Foreign Language Space and Interculturality. In: Сборник доклади от научна конференция „Знание, наука, иновации, технологии”, 272-281
5. Kiryakova-Dineva, T. & Parissis, K. (2025). The concept of politeness in the Bulgarian, German, and Greek language and culture. In: Yearbook of the Faculty of Philology, Vol. 14, ISSN 1312-0493, p. 160-168.

SOUTH- WEST UNIVERSITY
“NEOFIT RILSKI”
FACULTY OF PHILOLOGY
DEPARTMENT OF GERMANIC AND
ROMANCE STUDIES

KONSTANTINOS PARISSIS

SUMMARY of the DISSERTATION THESIS

On:

***“INTERCULTURALITY THROUGH LANGUAGE
CONCEPTS IN THE GERMAN LANGUAGE
CLASSES OF THE GREEK PRIMARY SCHOOLS”***

Interkulturalität durch Sprachkonzepte im DaF-
Unterricht in der griechischen Grundschule

for the award of the educational and scientific degree “Doctor”
Area of high education: 2. Philology, Professional field: “German
language”

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Teodora Kiryakova-Dineva

Blagoevgrad, 2025

In terms of structure and content, the dissertation contains Introduction, four main chapters (Theoretical part, Empirical part, Results and Discussion), and Conclusion. The scientific contributions and the publications on the topic of the dissertation are listed in this extended abstract.

The dissertation has a total volume of 220 pages, which include 7 tables and 9 figures. The cited literature covers 128 titles.

The dissertation was discussed and directed for defense by the Department of Germanic and Romance Studies at the Faculty of Philology of the South-West University "Neofit Rilski" Blagoevgrad.

The Scientific Jury is comprised of:

Prof. Dr. phil.habil. Irena Vasileva (NBU)

Assoc. Prof. Dr. Yana Chankova (SWU University)

Assoc. Prof. Dr. Diana Stantcheva (AUBG University)

Prof. Dr. Velka Popova (Shumen University)

Assoc. Prof. Dr. Ivanka Sakareva (SWU University)

The materials for the defense are available in the office of the Department of Germanic and Romance Studies in room xxx, First Building of the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The defense of the doctoral dissertation will be held on 02.12.2025 at 13:30 a.m. in Hall 412 of the First Building of the South-West University "Neofit Rilski" Blagoevgrad, in front of the scientific jury.

Content of the Dissertation's summary

INTRODUCTION

Topicality and Relevance

Theoretical Implications

Research Subject

Research Questions

Methodological Approach

Limitations

CHAPTER 1: INTERCULTURAL CONTEMPORARY RESEARCH AND THE THEORETICIZATION OF LANGUAGE CONCEPTS

CHAPTER 2: METHODOLOGICAL SYSTEMATIZATION OF LANGUAGE CONCEPTS FROM AN INTERCULTURAL PERSPECTIVE

CHAPTER 3: QUALITATIVE-EMPIRICAL ANALYSIS OF THE IDENTIFIED LANGUAGE CONCEPTS

CHAPTER 4: RESULTS AND FUTURE RESEARCH

CONCLUSIONS

Self-assessment of contributions

List of publications

INTRODUCTION

Topicality and Relevance

The study of *Language Concepts of Interculturality* is a relevant issue today, not only from a linguistic perspective but also from their applicability to teaching and learning. Especially in countries like Greece, which have been increasingly affected by higher migration levels, the role of foreign language acquisition (and specifically German as a Foreign Language [**GFL**]) in promoting social integration, intercultural adjustment, and active participation of children with migration backgrounds gains importance.

Modern foreign language instruction should enable learners to understand the cultural related ideas, ways of thinking, and communication rules of another society. Intercultural foreign language learning can contribute to achieving broader linguistic abilities and social skills. Access to these ideas is particularly crucial for children growing up with multilingualism and home and host cultures.

Theoretical Implications

The theoretical considerations presented in this dissertation are derived from the cognitivist perspective including interpretations of the global citizen and the intercultural personality. Additionally, the mechanisms of cultural understanding (*Big C /small c culture*) are examined and incorporated.

In their common representation, language concepts are not purely mental units; rather, they are linguistically constructed and culturally embedded. This line of inquiry of examination can draw upon the Theory of Conceptual Metaphor (Lakoff & Johnson, 1980; 1999) and, in particular, the linguo-cultural approach to world categorization. Furthermore, the perspective of foreign language didactics within the intercultural domain is valuable for its contemporary relevance as a guide for both theoretical and practical reflection and practical implication.

Language concepts are widely used in international scholarly literature for their role in structuring world knowledge, as they represent cultural values, and shape interpersonal interaction. They serve as an implicit bridge to intercultural research. The theoretical views presented find confirmation in the fact that GFL textbooks should be understood not just as vehicles for vocabulary and grammar, but as means for acquiring conceptual and cultural knowledge. Intercultural language concepts must be purposefully integrated into specialist GFL didactics research. From this perspective, such an analysis contributes not only a list of cultural concepts but also to a timely advancement in the development of intercultural foreign language instruction.

Research Subject

Language concepts of interculturality and, consequently, *intercultural content analysis* constitute the **research subject** of the present study. The selection of concepts focuses on those that play a major role in intercultural communication and interaction, such as politeness, solidarity, housing, migration, values, and mentality. The object of analysis are two contemporary GFL textbooks used in Greek primary schools.

Aim of the research:

To investigate *language concepts of intrculturality* through theoretical, empirical, and qualitative approach, in order to categorize them as a subject of intercultural communication and to highlight the most significant of them, and propose them to the practice of teaching German as a foreign language.

Research Questions

To achieve the stated objective, the present study focuses on **seven** research questions (RQs):

- **RQ 1.** Which contemporary theoretical foundations are relevant for the analysis of intercultural language concepts in GFL textbooks?
- **RQ 2.** How can intercultural language concepts be categorized to reveal universal features?
- **RQ 3.** Which methods are potentially applicable for capturing these language concepts in the analyzed textbooks?
- **RQ 4.** Which language concepts of intrculturality dominate?
- **RQ 5.** How should the presentation or dominance of these language concepts be evaluated in relation to current didactic principles of intercultural communication in German as a foreign language in the Greek practice?
- **RQ 6.** Which concrete gaps exist in the teaching of intercultural competence that could be addressed by specific language concepts?
- **RQ 7.** Which didactic recommendations can be highlighted to better identify the most relevant intercultural language concepts in GFL instruction and thus promote learners' intercultural competence?

Methodological Approach

The methodology of this study uses a qualitative and quantitative approach to collect and analyze empirical data, guided by the principles of conceptual semantics and didactic analysis of foreign language textbooks.

In methodological terms, the approach consists of deriving a list of linguistic concepts of interculturality, which are defined in the methodological part (Chapter 2) by previously tracking and documenting: 78 situations (listed in Appendix 2), established through a total of 141 real concepts. The two analyzed textbooks are examined in relation to the following analyzed objects: text passages, exercises, graphic representations and communicative scenes. All of them are subject to analysis, evaluation and interpretation from the perspective of interculturality.

The analysis reveals a clear imbalance in the representation of language concepts of interculturality. Common domains are identified. Thus, concepts of interculturality related to communication, such as greetings, consent / refusal, holidays, politeness and rules, are defined, along with concepts related to culture - such as mentality and identity (DACHL-Identität). In addition to these two groups, in order to cover a larger number of concepts, socially significant language concepts of interculturality such as migration, sustainability, volunteering are classified in the last, third group.

It is also evident that a perspective focused on the German-speaking area predominates, while intercultural comparisons - for instance, with Greek or the learners' heritage cultures - are rarely addressed. This highlights the necessity of placing intercultural language concepts more strongly into the focus of textbook design, especially for language acquisition in contexts with high cultural diversity, which are increasingly becoming a reality in Greek schools.

Limitations

The limitations of the study arise from several factors: *First*, the analysis is restricted to two textbooks, which limits the possibility

of broader generalization. *Second*, the work focuses on the school context without incorporation empirical data from classroom instruction (e.g., observations or interviews). *Third*, the analysis remains at the material level without involving the students' reception. However, these limitations also represent opportunities for further research.

Structure and Organization of the Work

The dissertation is structured into **four main chapters** that trace the path from theoretical foundations through the empirical-qualitative analysis to practical conclusions concerning school practice in the German-Greek context.

- **Chapter 1** serves as the theoretical underpinning of the work and clarifies key concepts of “small c culture”, and “Big C culture”. The chapter also discusses the *the global citizen and the intercultural personality*, while developing an understanding of the significance of *language concepts as carriers of interculturality* and their connection to general linguistics, cultural studies and didactics.
- **Chapter 2** represents the methodological and empirical core of the study and provides a detailed description of the research methodology, has a corpus description, and the three main types of classification applied.
- Based on this systematization, **Chapter 3** is dedicated to the analysis of language concepts and presents the qualitative-empirical analysis, including results for each main type (e.g. politeness or small talk), identifying dominance cases, gaps, and potential areas for expansion. A practical link to the findings from the Greek primary school context is then established, based on the own experience of the author.
- **Chapter 4** summarizes the dissertation's results. The most important outcomes are synthesized, the research questions are answered, the work's contribution to intercultural didactics is highlighted. Finally, an outlook is provided. The dissertation

concludes with a bibliography and an appendix containing the documentation of the corpus.

CHAPTER 1: INTERCULTURAL CONTEMPORARY RESEARCH AND THE THEORETICIZATION OF LANGUAGE CONCEPTS

Culture ‘Big C culture’, “small c culture”, Interculturality, and Language Concepts

This section begins with the necessary distinction between “Big C culture ” and “small c culture” to establish the dynamic between language and culture. “Big C Culture” is the visible, formal, and canonical parts of a society, such as its literature, art, history, and political systems (Tomalin & Stempleski, 2013). Knowing about this aspect provides important context. “Small c” Culture focuses on the invisible, informal, and everyday part of society, such as customs, values, beliefs, and communication practices (e.g., directness/indirectness), norms of social interaction, and non-verbal behaviors (Brooks, 1960; Division, 2001). This aspect is important for developing intercultural communicative competence (ICC). This distinction is important because it has been shown that the cognitive approach to “Big C” gives not enough evidence to prepare learners for the challenges of everyday communication in intercultural encounters, which tends to be more complex, and as shown by Kramsh (1993), can be estimated as unpredictable. The argument further emphasizes specific Language Concepts (e.g., Joy, Agreement, Identity, Politeness, Punctuality) serve as the linguistic tools for verbalizing, negotiating, and learning these abstract ‘small c’ norms and values. This underscores the necessity of a systematic investigation into these concepts, especially within specific contexts like the German-Greek interaction.

Factors of Communication in Intercultural Contexts

This section considers the important cognitive, affective, and procedural components necessary for intercultural communication within the aforementioned cultural framework and establishes the need for intercultural competence as, in addition to language proficiency in the general sense. Traditional linguistic competence (grammar, vocabulary, syntax) and sociolinguistic competence are seen as the necessary foundation. While general language skills allow for grammatically correct and situationally appropriate expression, they can be insufficient for preventing misunderstandings in culturally diverse settings. One way to improve this can be the better understanding of how intercultural language concepts function.

The Intercultural Personality and the Global Citizen as a Bridge to Researching Language Concepts of Interculturality

This section highlights the idealized actors, the *Intercultural Personality* and *Global Citizen*, as significant concepts linking theoretical ideals in intercultural communication (Part 1.1 and 1.2).

The *Intercultural Personality* was created by Young Yun Kim (2001), and is an evolving personality structure built through ongoing engagement with multiple cultural difference. The intercultural personality is salient to a communicative study and to the study of intercultural communication as well as it acts as a means to analyze why a speaker either succeeds or fails in a distinct environment.

The *Global Citizen* builds upon the Intercultural Personality by including social and ethical issues (Tonra, 2013). While the Intercultural Personality captures an individual acting successfully with dimensions of interpersonal adaptation, the Global Citizen

considers Awareness of Global Interconnections, Active Responsibility for issues impacting the world (like climate change, social injustice), and Ethical Engagement in the greater global community (UNESCO, 2015). A successful Global Citizen requires the foundational attitudes (openness, tolerance) of the Intercultural Personality to effectively understand and address the complex perspectives and needs of other cultures in global discourses.

Both the *Intercultural Personality* and the *Global Citizen* fit in the study of the Language Concepts of Interculturality which may operate as tools that connect inner world with real action.

Language Concepts as Carriers of Interculturality and Their Didactic Potential

This final part of Chapter 1 explores the didactic importance in intercultural language teaching based on *Language Concepts of Interculturality*. It starts from the understanding that language is conceptualized not only as a means of communication, but also as a means of conveying more abstract relations and categories.

The chapter concludes that language concepts of interculturality are practice-oriented, which enables the development of the intercultural personality and global citizen. The theoretical basis of linguistic concepts of interculturality is also assessed for its significant didactic potential. Therefore, the second part of the study is directly related to the didactic and research perspectives postulated through the methodology in the next chapter.

CHAPTER 2: METHODOLOGICAL SYSTEMATIZATION OF LANGUAGE CONCEPTS FROM AN INTERCULTURAL PERSPECTIVE

This chapter presents the methodology for the empirical analysis, aiming to investigate Intercultural Language Concepts within two specific German as a Foreign Language (GFL) textbooks: *Beste Freunde 2* and *DaF-Kompakt A1-B1*.

Methodology and Research Steps

The investigation is based on a structured, four-step methodological process:

I. **Corpus-Oriented Method:** Creation and transcription of the corpus based on defined criteria.

II. **Qualitative Content Analysis:** The qualitative analysis is done in an inductive attempt aiming to develop relevant categories directly from the data, which is necessary as intercultural concepts are often presented implicitly in teaching materials. This phase includes both quantitative analysis (frequency) and qualitative analysis (categorization).

III. **Typological Analysis (Types and Dominance):** Identification of the three main types of concepts and an analysis of the dominance and significance of the most frequently occurring concepts, which may additionally hint at universal categories of interculturality.

IV. **Identification of Gaps:** Revealing which critical intercultural concepts are missing or insufficiently covered.

Corpus Description of the Study

The corpus consists of materials from two GFL textbooks, *Beste Freunde 2* (for school-age adolescents) and *DaF-Kompakt A1-B1* (for young adults/students)

The analyzed corpus stems from approximately 300 pages, and contains **141 separate instances** of *Language Concepts of Interculturality* found in 78 different communicative situations (App.2). The materials contain authentic texts (e.g. menus, ads), cultural/intercultural topics (e.g. festivals, food, daily life) and open-ended activities allowing learners to engage with their own culture. There is also attention to linguistic diversity (e.g. German dialects in Germany, Austrian, Switzerland).

Classification into Three Main Types

From the analysis of the corpus, the Language Concepts emerged and are grouped into a three-dimensional framework that recognizes concepts exist in linguistic, discursive, and socio-cultural dimensions.

A. Communication Related Language Concepts of Interculturality

These are pragmatic and functional language concepts that involve the realization of language in everyday communication. The examples identified include concepts like “Refusal“, „Greeting“, „Address“, „Request“, „Apology“, „Politeness“, „Small Talk“, etc.

B. Society-Related Language Concepts of Interculturality

This group refers to concepts embedded in social and communal life, often conveyed through cultural values and new forms of communication (e.g., media representations). They provide a living image of social behavior. The focus is on socio-cultural topics, emotional concepts, and societal interaction. Main language concepts appear to be „Family“, „Living“, including shared living

(WG), „Holidays“, and the use of Emotional Concepts (e.g., „Positivity“ and „Negativity“) in discourse.

C. Culture-Related Language Concepts of Interculturality

These concepts concern the overarching institutional and systemic structures of the target culture, which are conveyed *through language*. To the main language concepts appeared “Institutional structures“, „History“, and „Identity“.

With this structure, Chapter 2 establishes the framework of the main research investigation. The selected structure transforms the theoretical principles of interculturality into a concrete model ready for a detailed qualitative-empirical analysis (Chapter 3), which investigates frequencies, justifications, and didactic implications of the language concepts of interculturality in the GFL textbooks.

CHAPTER 3: QUALITATIVE-EMPIRICAL ANALYSIS OF IDENTIFIED LANGUAGE CONCEPTS

The empirical study of the 37 intercultural language concepts, which were established and categorized in Chapter 2 and based on a total of 141 instances identified across two GFL textbooks, Beste Freunde 2 and DaF-Kompakt A1-B1, starts in this section. The intention is to undertake a qualitative and quantitative analysis of the intercultural significance and specific linguistic realization of the identified concepts, looking for patterns of dominance and omission in the teaching materials.

The analysis is structured according to the three main types:

- Communication-Related Concepts: 34% of the instances,
- Society-Related Concepts: 50% of the instances and
- Culture-Related Concepts: 16% of the instances.

The percentage distribution of the concepts is as follows (illustrated in Fig. 1):.

Fig. 1. **Distribution of language concepts by main types**

The following section presents a detailed qualitative-empirical analysis of concepts related to communication.

Qualitative-Empirical Analysis of Communication-Related Language Concepts

The empirical study of the ***Communication-Related Concepts*** is crucial as it reveals which cultural and linguistic aspects are prioritized, thus shaping the learners' intercultural acquisition. This analysis examines not only frequency but also the social and cultural reasons for the dominance of certain concepts.

Of the 51 total instances for this type, a clear non-uniform distribution was found across the 13 concepts, highlighting a focus on elements that initiate positive, socially supportive communication.

Empirical Analysis of Dominant Concepts

The communication-related language concepts in the two textbooks can be analyzed using several references and represented overall by the following figure:

Fig.2. Presentation of communication-related language concepts

The concept “Positivity” is the most frequently represented communication-related concept (9 instances). It includes lexical ways of expressing joy, affection, gratitude, and appreciation. The notion of “politeness” (6 instances) stands out as the most prominent of the expressive concepts, as it is emphasized as the critical nature of the expressive concept. It is a non-universal phenomenon that is culturally specific to controlling social interaction, especially in formal or sensitive contexts. The Concepts “Greeting” (5 instances) and “Address” (3 Instances) are basic acts that structure social

relationships and express cultural identities, but they are relatively underrepresented in terms of their interculturality.

The concept “Small talk” can be a crucial social lubricant for initiating contact and establishing social distance/closeness. It is highly variable across cultures (e.g., short and functional in German vs. more elaborate in other contexts). The concept is only represented by *two instances* in the corpus, making it one of the most *underrepresented* communication-related concepts. Its low representation reflects a didactic tendency to view Small Talk as incidental rather than a core, teachable component. This omission is problematic because Small Talk is essential for successful entry into real-life social contexts.

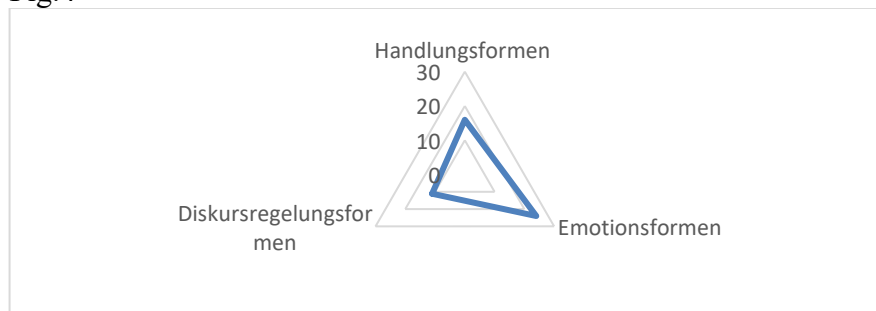
Analysis of the groups of the Communication-Related Language Concepts

This section provides a deeper analysis of the 51 identified ***Communication-Related Language Concepts*** by grouping them into three subcategories. For better understanding, a visualization of the empirical results of the individual subgroups follows, followed by a net diagram

Fig.3 Supergroups of Communication-Related Language Concepts the Percentage distribution

Supergroup	Number of the instances	Percentage distribution
Action-Based Forms	16	31 %
Emotions-Based Forms	24	47%
Discourse Regulation Forms	11	22 %
Total	51	100 %

Fig.4

Key Findings from the Analysis:

The empirical qualitative and quantitative meta analysis shows that GFL textbooks clearly exhibit a clear didactic prioritization:

4. *Overrepresentation of Emotional (Positive/Affirmative) Concepts (47%):* Concepts related to positively-oriented social or interpersonal principles (Positivity, Politeness) and social engagement and emotional exchange are highly represented.
5. *Underrepresentation of Discourse Regulation Forms (22%) and Conflict-Sensitive/Foundational Concepts:* Conflict-sensitivity (Refusal) or foundational social awareness (Non-Verbal Communication, Form of Address) concepts relevant to these concepts are surprisingly not targeted. Their low representation indicates a potential gap in preparing learners for the dynamics of interaction, social distance negotiation, and management of communicative friction.
6. *Moderate representation of Action-Based Forms (31%):* This group, which includes fundamental routines like “Politeness” and “Greeting”, sufficiently covers the conventionalized framework for social interaction.

This suggests that GFL curriculum should be modified or revised in future curriculum development to better prepare learners-as future Intercultural Personalities and Global Citizens-for the complexities of the communicative and cultural practices of the contexts associated with real-world opportunities.

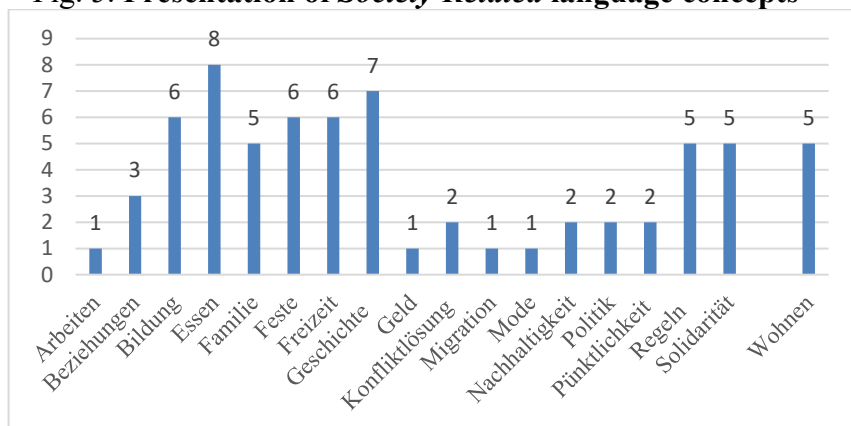
Analysis of Gaps in Intercultural Learning via Communication-Related Concepts

The analysis indicates that the textbooks promote simple, cooperative, and emotionally positive routines.

Qualitative-Empirical Analysis of Society-Related Language Concepts

This section offers the analysis of Society-Related Language Concepts, which represents ***the largest category coded in the corpus***, with 68 occurrences. These concepts represent a wide spectrum of society-related language (from daily life routines - e.g. Food, Housing - to deeper procurement of wider societal structures - e.g. History, Rules, Solidarity), indicating how language is used to express and negotiate social participation and cultural meaning. *The Society-Related concepts* exhibit a very uneven distribution. which distribution is represented in Fig. 5:

Fig. 5. Presentation of *Society-Related* language concepts

Analysis of the supergroups of the Society-Related Language Concepts

Society-related language concepts are a broad group where, rather than analyzing each concept in isolation, a higher-level classification can be offered, as with the previous group of concepts. This creates more structure and reveals commonalities. Four main groups can be standardized, into which all language concepts fit.

A. Everyday Life Concepts (32% / 20 Instances)

This group focuses on visible, contrastable daily practices, dominated by **Food/Eating** (8), **Leisure Time** (6), **Family** (5), and **Housing** (5). The studied textbooks prioritize topics easily linked to cultural differences (e.g., eating habits, housing models like *WGs*) to facilitate functional language acquisition alongside initial intercultural reflection.

B. Social Norms and Values (32% / 20 Instances)

This category addresses the underlying principles of community life, ethical beliefs, and societal expectations, with dominant

concepts being Solidarity (5) and Compliance with Rules (5). The high frequency highlights the importance given to fostering a sense of community and the maintenance of social interaction (e.g., through rules and volunteer work). Concepts like Punctuality (2) and Sustainability (2) are highly relevant for intercultural discussion, as they reflect vastly different cultural attitudes towards time and environmental responsibility.

The analysis shows that these concepts have a strong normative component, acting as mediators between basic language practice and the deeper cultural interpretation of values (e.g., Toleranz, Ehrenamt).

C. Collective Memory Concepts (26% / 16 Instances)

This group deals with how cultural traditions, historical narratives, and the past are linguistically processed, dominated by History (7) and Festivals (6). The high presence of History (e.g., the Fall of the Wall) and Festivals (e.g., holidays) indicates that the textbooks recognize the essential role of shared memories and rituals in forming identity and a sense of belonging.

The marginal representation of Migration (1 instance) is a major shortcoming given the demographic and social reality of modern German society.

D. Institutional Sphere Concepts (10% / 6 Instances)

This is the smallest group, focusing on systemic, non-personal structures. Only the Education System appears with any regularity. The remaining institutional contexts Healthcare, Labor Market, Administration are almost completely absent. This signals that the textbooks prioritize the communication of everyday knowledge and values over the presentation of over-individual institutional contexts. The analysis of Society-Related Concepts reveals a strong emphasis

on immediate daily life and social values, reflecting an intent to teach language embedded in social routines.

The broad scope of language concepts cover traditional activities (sports, hobbies) but also integrate leisure within a socio-cultural context (e.g., festivals, social engagement). This reflects the German cultural view of leisure as meaningful, planned activity (e.g., association life) rather than mere idleness. *It directly encourages learners to reflect on their personal approach to time management and relate to social activities.*

Analysis of Social Norms and Values Concepts

This section summarizes the analysis of the 20 instances comprising the Social Norms and Values macro-category (32% of Society-Related Concepts). This group contains universal social concepts (e.g., Rules, Conflict Resolution) as well as culture-specific terms (e.g., Punctuality, Sustainability), reflecting the organizational framework and moral attitudes of a social system.

The most prominent concepts are Rules (5 instances) and Solidarity (5), followed marginally by Punctuality (2), Conflict Resolution (2), and Sustainability (2).

Key Concepts in Social Norms and Values

➤ **Solidarity** (5 instances) is viewed as an important socio-ethical principle in German-speaking cultures which is conceptualized as active support, voluntary responsibility (e.g., Ehrenamt / volunteering), and a contribution to society. Solidarity is presented in a range of contexts, such as symbolic gestures (tipping as social solidarity), voluntary engagement (volunteer work), and everyday responsibility (traffic safety). This concept is often embedded as a "co-meaning" within moral and social contexts rather than being explicitly introduced and systematically defined as a concept. Its intercultural relevance is

high, as the execution of solidarity is culturally variable (e.g., the concept of volunteering vs. family-based support in other cultures).

- **Sustainability** (2 instances) is a core value in German culture and involves environmental awareness, responsibility, and critique on consumerism (e.g., “Buy Nothing Day”).

The concept is present in short, everyday scenarios (e.g., consumption ethics, waste separation). Despite its central role in public discourse, its presence in the textbooks is underrepresented. Sustainability offers an ideal opportunity to bridge linguistic expression, societal values, and personal action competence, activating cognitive and pragmatic learning goals.

The **Social Norms and Values** category reveals that the textbooks prioritize the transmission of basic social ethics and the necessity of order (Rules, Solidarity). However, they generally lack the intercultural depth and explicit conceptualization required for learners to develop a nuanced, reflexive understanding of these norms.

Analysis of Collective Memory Concepts

This section provides a detailed qualitative analysis of the **Collective Memory** macro-category, which accounts for 16 instances (26% of Society-Related Concepts). This group deals with how societies construct and communicate shared narratives about the past, traditions, and political identity, encompassing History, Festivals, Politics, and Migration.

While the concepts of History and Festivals are effectively used to initiate cultural reflection, the entire Collective Memory category suffers from a significant marginalization of critical, identity-shaping, and contemporary topics like Politics and Migration. This omission creates a skewed, nationally-centered view of German society, failing to fully prepare learners for a comprehensive understanding of its historical, political, and demographic realities. The expansion of these concepts is vital for developing a reflective and competent intercultural personality.

General analysis of the subgroups of concepts in the category of concepts related to society

The distribution of the 68 instances of Society-Related Concepts clearly shows a pedagogical preference:

3. Dominance of Everyday Life and Social Norms & Values (64%): The textbooks focus on visible everyday practices (Food, Family, Leisure Time) and normative orientations (Rules, Order, Solidarity). This approach is effective in conveying interculturality through readily accessible and easily contrastable social routines and the rules that structure coexistence. Concepts like Food and Family aim at concrete life realities, while Housing and Solidarity emphasize the values and rules governing community life.

This successfully builds a bridge between language practice (e.g., ordering food, describing a flat) and deeper intercultural reflection (e.g., on diverse family models, volunteering/Ehrenamt).

4. Underrepresentation of Systemic and Critical Concepts (36%): Concepts from Collective Memory (Migration, Politics) and the Institutional Sphere (Work, Money) are significantly weaker represented.

The empirical data suggests that the GFL textbooks prioritize a "soft" introduction to interculturality through daily life and positive social norms, while marginalizing the „harder“ systemic and political realities of German society.

Qualitative-Empirical Analysis of Culture-Related Language Concepts

The final group of concepts focuses on the cultural dimension, addressing the fundamental questions of identity, mindset, and self-perception within German-speaking communities. Unlike the previous categories, which focused on practices and social patterns, these concepts operate on a deeper, more abstract level, revealing how language is used to construct national narratives and perceptions

of the self and the other. With 32 instances, this category is smaller than the Communication- and Society-Related groups, but holds significant educational value for intercultural competence.

The 32 instances are categorized into three subgroups: identity, mentality and self-perception. The Identity concept-group is clearly dominant (78%), with a focus on national identities, particularly the German identity and the overarching DACHL-Space perspective. The categories of Mentality and Self-Perception are significantly less represented.

Analysis of the subcategory „self-perseption” within the Culture-Related Concepts

This final analysis focuses on the third and smallest subcategory of Culture-Related Language Concepts where Self-Perception holds 10% (2 Instances). Despite its low quantitative representation, this concept holds significant qualitative importance for achieving the goals of intercultural competence. The category of Self-Perception shifts the focus from „learning about others“ (Identity, Mentality) to „learning about oneself in an intercultural context“. It is distinct from Identity and Mentality concepts because it emphasizes the individual's reflection on their own sense of belonging, cultural values, and position within the intercultural space.

Concluding Summary of Culture-Related Concepts

The concepts Identity (78%), Mentality (12%), Self-Perception (10%) reveal that language itself is crucial for the **conceptualization** of cultural realities (Wierzbicka, 1999). Therefore, GFL teaching must move beyond merely presenting cultural facts toward fostering the learner's ability to critically analyze how language constructs and frames cultural worldviews (e.g., key concepts like “freedom” or “honor” differ across languages). The analysis of all Culture-Related Concepts highlights their dual function: they are expressions of a

culture's self-perception and, simultaneously, a projection surface for the foreign/other.

Analysis of the gaps in dominance and underrepresentation of linguistic concepts of interculturality

The analysis consistently reveals a pattern where textbooks introduce a concept (e.g., Positivity, Family), but fail to provide the necessary intercultural „depth of focus“. This prevents learners from grasping the full complexity and potential pitfalls of cross-cultural interaction.

As a conclusion is the identification, that concepts with high misunderstanding potential are Refusal, Address Forms, Non-Verbal Communication) and they are to be elevated from marginal topics to core of taught competencies.

CHAPTER 4: Results and Future Research

This chapter synthesizes the empirical findings from the analysis of Communication-Related, Society-Related, and Culture-Related Language Concepts. The goal is to establish the function and significance of these concepts in the GFL curriculum, critically evaluate their representation, and propose consequences for teaching that integrates intercultural learning as an **essential, non-additive** component of language acquisition.

Results of the Qualitative-Empirical Analysis

The analysis was guided by the intent to assess how concepts align with theoretical models and how they give specific suggestions for more adequate application in practice

Communication-Related Concepts: Priority and Gaps

The analysis of concepts governing spontaneous, everyday interaction Greeting, Politeness, Apology, Request, Address Forms, Agreement, Refusal, Small Talk, Non- Verbal Communication,

Language Barrier, and Emotions) confirms this area as a central focus of the GFL textbooks.

- **Priority Concepts:**

Greeting, Politeness, Request, and Emotions are the most frequently covered subcategories. This prioritization is crucial for structuring respectful interaction and reflects fundamental cultural values (e.g., the German formal politeness strategies using the *Sie*-form and Konjunktiv). This builds essential *orientation knowledge* skills for avoiding basic misunderstandings.

Significant gaps are identified as the weaker presentation of linguistic concepts of interculturality, which relate to more specific and, from a communication point of view, more complex situations.

Concepts related to communication have a high educational potential for interculturality, but they are used rather selectively in the studied textbooks.

Society-Related Concepts: Focus on the Everyday

The 68 instances of Society-Related Concepts (categorized into Everyday Life, Social Norms & Values, Collective Memory, and Institutions) provide a relatively comprehensive view of societal structure, albeit with a clear bias.

- **Dominance of Everyday Life**

The core focus is on Everyday Life (Food, Housing, Family, Leisure Time). These concepts offer learners concrete, experience-based access to the foreign living environment, enabling immediate comparison between German and their own culture.

- **Norms:**

Concepts like Rules, Solidarity, Sustainability, and Punctuality are emphasized to map the social and relational frameworks of coexistence. This fosters *competence comprehension each other* that extends beyond linguistic forms to the values presumed behind them (e.g., the perceived meaning of environmental awareness).

- **Collective Memory:**
Concepts like History, Festivals, Migration, and Politics are central to a society's self-conception. However, the analysis suggests these concepts can lead to intercultural misunderstandings if differing *cultures of remembrance and political discourses* are not adequately „translated“. This area holds a great potential for promoting perspectival attitude towards history and rituals.
- **Underrepresentation of Institutions:**
Concepts related to the Institutional Sphere (Education, Work, Environment) are comparatively scarce. Institutions are crucial for an individual's "arrival" and orientation in a society. Their low representation suggests a potential neglect of this dimension in intercultural socialization.

Society-related concepts have considerable potential, bridging lived experience and cultural values.

Culture-Related Concepts and Expansion Proposals

The analysis of culture-related concepts—specifically German National Identity (10 instances), DACHL-Mentality (9 instances), German Mentality (3 instances), Austrian and Swiss National Identity (3 instances each), and Self-Perception (4 instances), reveals a strong didactic focus on presenting national identity and associated mentality.

- The concepts of German National Identity (ranging from *Landeskunde* facts to specific linguistic elements) and the overarching DACHL-Mentality dominate the category. The latter aims for a supranational framework for the three major German-speaking countries.
- This focus is intrinsically linked to the language policy of these nations, serving to conserve and disseminate "country-

specific cultural guiding principles and values”. These concepts are necessary for GFL education as they provide learners with orientation in a specific cultural space and foster cultural exchange.

However, the partial dominance of the German perspective is evident, as the coverage of Austrian and Swiss identity is noticeable but not equally strong. In contrast to the teacher-centered transmission of Identity and Mentality, the Self-Perception category gains high qualitative importance, despite its low quantitative representation. This category is learner-centered, demanding that students actively reflect on their own cultural position, relate their own subjective cultural concepts to the foreign ones, and recognize their own cultural conditionedness. This aligns directly with theoretical concepts like the “intercultural personality” and the “global citizen” , emphasizing that the ability to relate one's own cultural knowledge to other identities is prerequisite for building genuine intercultural competence.

CONCLUSION

Regarding the presentation of the linguistic concepts of interculturality in German as a foreign language textbooks, it can be summarized that their use is selective. Although they manage to establish a solid foundation in everyday communication and initial social norms, the use of the linguistic concepts shows some gaps, which can mostly be summarized as:

1. Lack of strategies for situations with high communication risk (these are the linguistic concepts of refusal, apology, language barrier).
2. Failure to address concepts of migration, politics and work.
3. Inability to encourage critical attitude and self-reflection to go beyond the usual stereotypes.

The dissertation study categorizes and analyzes groups of linguistic concepts, reaching the main conclusion that concepts related to culture are some of the most complex concepts in intercultural communication. They are deeply embedded in every national-cultural identity, in the images of self/other in German language textbooks, and actually contribute to shaping a specific image of the German-speaking world.

The analysis gives grounds to conclude that there is a need for a better balance of the linguistic concepts of interculturality in general. It is essential to expand the set of linguistic concepts related to self-perception. Through this specific concept, a transition from a more passive perception to a more active understanding of one's own cultural background could be achieved. Last but not least, didactics should continue to develop in the field of interculturality and seek more ways to give value to national and cultural belonging. Their reproduction through stereotypes in the classroom is not enough.

Estimating the Role of Language Concepts in Interculturality through the prism of the author's own practical experience

The analysis of language concepts shows that intercultural communication is not only theory and quantitative data, but is also experienced tangibly in the classroom. From the perspective of one's own otitis in practice, language concepts cannot be defined as abstract categories; they are experienced and achieve their meanings through the interaction of language, culture and the personal experience of learners.

Own teaching experience in a Greek primary school setting confirms that language concepts significantly influence the GFL learning process and that they are a real bridge to achieving better intercultural competence.

Concepts related to Everyday Life and Culture (e.g., Education System, Food, Housing, Family, and Festivals) are to be

assessed as most important to the learners. Comparing German and Greek school systems often prompted a desire to learn about German career prospects. This led to concrete actions like planning Erasmus exchanges or studies in Germany, confirming that concepts convey not just knowledge, but real options and encourage concrete actions.

- **Cultural Transfer and Identity:** Teaching about German identity through topics like national music and fashion proved highly effective. For example, a lesson on Bavarian music and the Dirndl led to students incorporating elements of the costume in a school festival alongside their own Greek folk dress (Kerkira traditional costume). This cultural *Recommendations for GFL Practice and Perspectives on Intercultural Learning*

The empirical analysis, combined with practical experience, shows that language concepts are most effective when they can be experienced firsthand or in an authentic learning environment. This leads to two key practical directions:

1. *To apply the concepts, elated to communication, in an authentic approach, i.e concepts such as Greeting, Politeness, Small Talk, must be consistently applied and simulated real communication to ensure transfer into intercultural encounters, and*
2. *To deepen the work with concepts, related to society, through techniques of engagement and inclusion. Volunteering or similar activities connect the language to social and cultural, humanitarian, and world-oriented contexts.*

Intercultural-Comparative Perspective in the German-Greek Context of language contact

The comparative perspective highlights key similarities and differences in how language concepts manifest in German and Greek

culture and language contact context, and the resulting challenges for language acquisition:

 There is an interest in cultural practices and festivals, that is, the concept of Festivity

German textbooks prioritize German festivals (Oktoberfest, Christmas, Carnival), can only reference Greek traditions through project work. This can lead to incomplete intercultural representation.

 There is a difference in the way of conducting conversations and expressing emotions:

Conversations and the way of conducting dialogue are valued differently. While German communication maintains a certain distance, Greek "Small talk" is often more personal and emotional.

 There are Different levels of politeness and forms of address are available:

In view of the Greek and German languages, they both have formal/informal forms of address, but the nuances of their application differ. Greek politeness is often more contextualized and narrative/emotional, while German politeness is often conveyed in a detached manner, which poses great difficulty in realizing the concept of politeness.

 Different levels of emotionality when expressing a personal position

The German stereotype of conversation is traditionally defined as more restrained, while the Greek is characterized by more expressive gestures and emotional language. These differences can be a significant source of communication barrier and should be explicitly addressed. This fact places greater weight on the concept of emotionality.

The above comparative plan confirms that the linguistic concepts of interculturality convey not only linguistic structures, but also have their own dynamics, which manifest themselves

exclusively in an intercultural foreign language environment in German as a foreign language classes.

SELF-ASSESSMENT OF CONTRIBUTIONS IN THE DISSERTATION

1. The dissertation proposes a new framework for applied research in intercultural studies, general linguistics and foreign language teaching, by defining 37 specific linguistic concepts of interculturality. In this regard, three categories are distinguished: concepts related to communication, society and culture, respectively. The framework broadens the scope of intercultural concepts studied in the field by integrating traditional universal concepts (agreement, greeting, refusal) with specific contextually determined concepts relevant to the teaching of German as a foreign language in Greek primary schools (tolerance, agreement).

2. Applying a combined quantitative and qualitative empirical analysis, the investigation provides a detailed analysis of selected textbooks for German as a foreign language and identifies the didactic priorities for the following concepts of interculturality: Everyday Life, Politeness, and National Identity. The underrepresented concepts such as Migration, Work, and Self-Perception indicate an irrelevant exclusion of critical domains. This can serve as a basis for a more sophisticated and interculturally grounded educational content for a crucial foundation in future curriculum development.

3. The study identifies a critical need for a pedagogical shift from passive perception to a more active, critical stance towards interculturality, as represented through linguistic concepts and contained in intercultural foreign language learning. By highlighting the quantitative lack, but also the qualitative importance, of the established set of interculturality concepts, the study also supports pedagogy by contributing to the development of skills for awareness of one's own worldview and appreciation of cultural diversity as a key characteristic of the intercultural and linguistically competent person.

4. The dissertation identifies and validates specific linguistic concepts of interculturality (solidarity and sustainability) as tools for

civic education. This shows how German as a foreign language can transcend national borders and contribute to the formation of learners who are globally engaged citizens..

5. Based on the identified gaps in applying language concepts of interculturality in German as a foreign language education the work validates the author's own practical experience and offers concrete recommendations for the general foreign language education and practice, and language studies as well.

6. The study provides context-specific results by contrasting characteristics of key language concepts of interculturality (e.g. Small Talk, Emotional expression, Mentality) in German and Greek cultures. Through a comparative approach, the work reveals that cultural values can be conveyed through language concepts of interculturality (e.g. Solidarity, Non-verbality, Tolerance), offering guidance for teachers of German as a foreign language on how better to include them in teaching and to deal with potential challenges in intercultural communication.

PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

1. Parissis, K (2025). German-Language Education And Concepts Of Interculturality In The Greek School: Observations From Practice. *KNOWLEDGE - International Journal* , 70(5), 463–466.
2. Парисис, К. & Кирякова-Динева, Т. (2024). Интеркултурна лингвистика – съвремие и нужда. В: Сборник доклади от XXXIII Международна научна конференция за млади учени ‘2024. София, Авангард Прима, 181-185.
3. Kiryakova-Dineva, T. & Parisis, K. (2024). Sprachkonzepte als Bedarf an Interkulturalität. In: Сборник доклади от научна конференция „Знание, наука, иновации, технологии”, ISSN 2815-3480, 282-295
4. Kiryakova-Dineva, T. & Parisis, K. (2024). The Global Citizen: Foreign Language Space and Interculturality. In: Сборник доклади от научна конференция „Знание, наука, иновации, технологии”, ISSN 2815-3480, 272-281
5. Kiryakova-Dineva, T. & Parissis, K. (2025). The concept of politeness in the Bulgarian, German, and Greek language and culture. In: Yearbook of the Faculty of Philology, Vol. 14, ISSN 1312-0493, p. 160-168